

UNDERSÅKER
med ÅRE, KALL och MÖRSIL.

Från *Undansakir cum annexa* utgick 2 öre årligen till den s. k. sexårgården af år 1314 och samma afgift äfven från *Arum cum annexa*, som då bildade ett särskildt

gäll (DS 3, n. 1946). Af topografiska skäl torde Mörsil varit Undersåkers annex och Kall annex till Åre. I 1316 års taxeringslängd för lösen af ärkebiskop Olof Björnssons pallium upptages icke Undersåker men väl *Karl* och *Ara* såsom pastorat, hvilkas kyrkoherdar utgåfvo resp. 6 öre och 1 mark, kyrkorna halfva dessa belopp (DS 3, n. 2043). Tidpunkten för sammanslagningen af de fyra socknarna till ett gäll med Undersåker som hufvudkyrka är ej närmare känd; antagligen har det skett redan vid midten af 1300-talet, i hvarje fall synes pastor i Undersåker på 1420-talet äfven haft att styra och ställa i de tre öfriga församlingarna. Annexprästborden brukades af honom länge som stomhemman, till dess de i senare tid upplätos till boställen åt där anställda komministrar. Ända till år 1881 synes det vidsträckta pastoratet i regel fått åtnöja sig med en komminister, och den Trondhjemska reformatsen af år 1589 föreskref på hvad sätt khden och hans kapellan skulle betjäna de fyra kyrkorna, näml. så att Undersåker och Kall finge gudstjänst hvarannan helgdag, Åre två helgdagar å rad och Mörsil den därpå följande äfvensom tredje dagen efter de stora festerna. I Undersåker funnos vid samma tid 24 bönder, i Åre 43, i Kall 26 och i Mörsil 15. På hemställan af pastor uppläts år 1664 åt kapellanen i Undersåker 2 tunnland gammal kronojord i Nyland, hvarå K. M:jt 18 dec. 1670 beviljade prästbordsfrihet. Hsands domkapitel anhåller i skrifvelse till regeringen 2 febr. 1673 om något understöd åt pastor och kapellanen i Undersåker på grund af missväxter och knappheten där i orten, hvarigenom kapellanerna ej kunde stanna någon längre tid. På 25 år hade ej mindre än sex sådana varit där anställda. Undersåkers pastorat, hvilket genom sitt läge längs stora stråkvägen till Norge vanligen fick mottaga den första stöten vid fientliga invasioner, blef därför af prästerskapet i äldre tider nära nog betraktadt som en lifsfarlig förvisningsort. Vid löneregleringen 20 jan. 1871 förordnades, att efter dåvarande komministerns afgång två komministrar skulle anställas, den ene bosatt i Åre, den andre i Kalls socken. Det gamla kapellansbostället i Nyland i Undersåker skulle utarrenderas och inkomsten tillfalla pastoratets kyrkoherde. De nya komministertjänsterna tillträdde 1 maj 1881. I enlighet med kgl. bref 19 maj 1899 har fr. o. m. 1904 en komministratur inrättats i Mörsil, som efter utbrytningen af Åre 1925 och Kall 1928 till själfständiga pastorat nu kvarstår som Undersåkers enda annex.

Undersåkers medeltida stenkyrka hade rektangulär grundplan af ganska små dimensioner. Hon ödelades under Baltzarfejden 1611 men reparerades tydligen med bidrag från andra jämtländska församlingar. Norderö kyrka anslog sålunda år 1615 1 t:a korn för ändamålet (Jämten 1887, s. 43). Enligt inventarieprotokoll, uppsatt vid superint. J. Micranders visitation 28 febr. 1698, hade kyrkan två fönster på södra sidan, en sakristia af trä i öster, och i väster vapenhus likaledes af trä, 5 bänkar för män och 11 för kvinnfolk samt en läktare vid västra gafveln. Altarprydnaden med bildthuggerier i barockstil var skänkt af öfverstelöjtnant Petter Sabel år 1671. Den »helt släta af bräder hopslagna, enfaldigt målade predikstolen» ersattes 1699 med en ny. Af medeltida inventarier nämnes endast ett rökelsekar af malm. I den fristående klockstapeln hängde en klocka, upptill försedd med inskriptionen:

GLORIA IN EXCELSIS DEO ET IN TERRA PAX, HOMINIBUS BONA VOLUNTAS,

samt nertill den illa tydda men rekonstruerade texten:

ME FIERI CURAVIT DN OLAUS PETRI DRACO PAST. BRONFLO ET PRAEPOSITUS

JEMPT. HERDAL. BEATI VOCATI AD NUPTIAS AGNI. ANNO 1653.

En mindre klocka gjuten 1736 i Sthm af Gerhard Meyer skänktes af regem.skrifvaren Johan Sundell. I stället för kyrkans platta innertak af täljda bräder insloges 1748

tvenne trähvalf, och s. å. upptogs en stor fönsterluft å norra långsidan. Undersåkers nuvarande stenkyrka med torn i väster uppfördes af byggmäst. A. M. Svensson från Sthm åren 1852-54 på något afstånd från den gamla, som delvis refs och hvaraf nu endast obetydliga ruinrester återstå.

Åre vid Åreskutans fot ännu kvarstående gamla kyrka är murad af skifferblock och tillhör den typ med rakslutet smalare kor, som anses härröra från 1200-talet. Långhuset förlängdes 1736 med 15 alnar åt väster, och koret apterades sedan till sakristia, i stället för en vid norra sidan på 1660-talet upptimrad sådan. Klockstapeln, hvars nedre del är af sten, den öfre af trä i Jämtlandsstil, byggdes åren 1755-60 af riksdagsmannen Erik Olsson i Rennberg och utgör tillika kyrkogårdsport. På väggen ofvanför altaret sitter nu en S:t Olofsbild från 1400-talet, antagligen det »förgyllda beläte», som i 1691 års inventarium anges vara »ståendes på altaret». - Åre nya träkyrka uppfördes i enlighet med ett öfverklagadt, men af K. M:jt 14 dec. 1883 fastställt beslut i Hamre by vid Dufed och invigdes midsommardagen 1894 af kontr. prosten G. W. Norrman. Arkitekt var H. Zetterwall, byggmästare J. Bengtsson från Östersund. Klockorna äro öfverflyttade från den gamla kyrkan.

Den medeltida stenkyrkan i *Kall*, hvilken 1756 utökats med en polygon korbyggnad, refs på 1860-talet vid tillkomsten af den nuvarande tornprydda stenkyrkan år 1866. Ett altarskåp från 1400-talet är deponerat i Jämtslöjds samlingar. År 1758 förfärdigades en ny altartafla af mäst. Jonas Branberg. Den kostade 1034 dlr kmt.

I *Mörsils* gamla gråstenskyrka, som hade ett vapenhus af trä i söder och en sakristia i öster samt två fönster å södra långväggen, insattes 1747 ett brutet trähvalf. Hon refs år 1852 i samband med byggandet af den nuvarande, med åttkantig genombruten tornspira försedda stenkyrkan, hvilken uppfördes hufvudsakligen åren 1853-54 af samme byggmästare, som ledde nybygget af moderkyrkan. Invigningen för rättades 1 okt. 1856 af kontr. prosten J. Östlund. Församlingens gamla kyrkogård spolierades ganska pietetslöst vid järnvägens framdragande.

Vallbo lappkapell vid Ottsjön i Undersåkers socken uppfördes 1863 af kyrkvärden Jon Jonsson och fick öfvertaga altartafla och predikstol från Mörsils gamla kyrka.

I närheten af de bekanta tälgstensbrotten vid *Handöl* i Åre s:n byggdes omkr. år 1799 på föranstaltande af komm. Lars Festin ett kapell, som invigdes 11 juli 1804. Predikstolen från 1600-talet har förut tillhört Frösö kyrka.

Äfven i *Kall* finnes ett litet lappkapell vid *Kolåsen*, uppbyggt 1846-47.

Under medeltiden fanns vid *Medstugan* en s. k. själastuga med tillhörande kapell, där Åre kyrka ägde några fiskeparter. (Eckl. bost. 3, s. 255.)

[Afbildningar af kyrkorna och kapellen: i *J. Lindström-Saxon*, Jämtlands läns kyrkor. Östers. 1903; *E. Olsson*, Mörsils sockenkrönika. Strömsbro 1905, s. 23; *Idun* 1907, s. 167.]

KYRKOHERDAR.

1. Herr **Pawal** i Wndisaker [1428-30] beseglar 29 juli 1428 ett bref, däri Biörn Bagge gör kunnigt, att han för 13 jämtska mark till Esbiörn Niclisson sålt sin hustrus jord $\frac{1}{2}$ hemman i Harpestad, Åre s:n. I ett annat bref dat. 1 apr. 1429 med khden som vittne tillkännager Havard

Biörnsson, att han till Esbiörn Eriksson för 16 jämtska mk afyttrat sitt hemman Stommagärde i Undersåker. Äfven ett odat. bref från omkr. 1430, hvilket gäller försäljningen af Sellasvidje i Karla s:n, är bevittnadt af herr Paul, som tydligen uppsatt handlingen, enär den avslutas med ett: »Gudh wari meth jdhir» (DN 3, n. 696, 813; 6, n. 457).

2. **Daniel Nilsson** [1468], kirkoherre i Vndonsaker, bekräftar nämnda år med sitt sigill ett bref, hvori Enar Ottorson förklarar sig för 21 mk hafva sålt en broderdel i Östra Otersjö till Nils och Ottor Øndsöner. (DN 15, n. 94.)

3. Herr **Silfasth** i Wndisaker [1480-talet?] nämnes som sigillvittne i ett defekt salubref rörande jord i Selesvide i Kall (DN 14, n. 199).

4. Herr **Mattz**, kyrkiopräst i Vndersåker [senast 1493], uppträder å skattetinget härstädes för att i likhet med några Nylandsbönder bevaka sin fiskerätt i den Laxå, som löper mellan prästgården och Nyland, hvilken rätt bröderna Anders, Erik och Sven i Stenagærdh (Stamgärde) sökt tillägna sig. Med stöd af de tolfmannaprof, som redan två resor gått härom, dömde lagman Magnus Hansson och nämnden kyrkioherranom och Nylandsmannom förbemålte å och aaros (åmynning) till och Stenagærdzmannom ifrå. Detta om det s. k. Öse- eller Helliesjöfisket handlande bref, som endast finnes bevaradt i en synnerligen bristfällig kopia i Undersåkers äldsta kyrkbok, bär årtalet 1415, hvilken tidsangivelse måste vara oriktig, enär Magnus Hansson först 1493 uppträder som lagman i Jämtland och fem andra i brefvet nämnda personer jämte honom förekomma i ett s. å. från Undersåker utgifvet bref (DN 3, n. 988).¹

5. Herr **Anund** [omkr. 1493-1530], tillträdde pastoratet omkring 1490 enligt en gammal kyrkoboksanteckning och »war dher sittiandes uthi 40 år». Denna troligen endast i rundt tal angifna tidsbestämmelse är hämtad ur ett dombref från 1548 rörande prästbordets rätt till ofvannämnda Ösefisket, hvaraf khden Anund under hela sin tid som socknepräst åtnjöt halfparten. Vid en tingsförhandling i Undersåker utfärdade prosten i Oviken Erik Andersson 14 jan. 1550 ett bref, däri han omtalar, att då vördige fader Electus herr Jöns Swijnfoot (ärkebiskop Johannes Magnus) år 1525 höll visitation i Jämtland, kom herr Anundh i Undersåker inför

¹ Anmärkningsvärdt är, att äfven ett par i SD 1, n. 4 och 132, aftryckta originalbref, beseglade af samme lagman Magnus Hansson försetts med de uppenbarligen felaktiga årtalen 1401 och 1402. Han innehade sitt ämbete ännu 1513.

honom och klagade, att en jordepart med våld hade tagits från hans prästebol och lagts till ett kronans gods Hårstad. Sedan Electus genast tillkallat Jämtlandsfogden välbyrdig Jören Pedersson, beslöt man att prof och syn skulle gå ägorna emellan, hvilket skedde nästföljande sommar. Den af 24 män, hälften präster, hälften bönder bestående synenämnden dömde då i närvaro af prost och fogde, att ägorna skulle höra kyrkan till. Fogden anammade dombrefvet för att få det stadfäst af länsherren Vincentius Lunge, men just då blef herreskifte och träta herrarna emellan, hvarigenom handlingen bortkom och prästen fick icke ägorna igen. Samma sak upprepades några år senare under Olof Torressons fogdetid, då ärkebiskop Engelbrekt i Trondhjem hade Jämtland i förläning, men då denne strax därefter rymde ur landet, förkom äfven den senare uppsatta synedomen. Under följande tiden hade ofta varit fogdeskifte och ingen velat bestyra om att kyrkan skulle återfå sina ägor. (Kopior i Undersåkers äldsta kyrkbok.)

6. **Måns (Mogens) Karlsson (Blix)**¹ (1532-66), f. omkr. 1502 i Näs s:n, son till Karl Larenson i Kluxås, en förmögen odalman, som omnämnes i flera handlingar från åren 1513-38 och utom Mogens hade sönerna Jens och Olof.² Vid det prosteting, som hölls i Undersåker S:t Henriks dag (19 jan.) 1532 af prosten Erik Andersson, lagfästes prästbordets fastighetsinnehaf och fiskerättigheter, förmodligen i samband med herr Måns' tillträde som khde härstädes. Kyrkans rätt till en åt henne donerad jordepart Öjestad, som enskilda sökt tillägna sig, fastslogs genom ett bref, utfärdadt in profesto Eschilli (11 juni) 1536 af en synenämnd, bestående af 6 jämtländska präster och 7 bönder. Äfven prästbordets andel i Ösefisket sökte man kringskära. Tre bröder Nils, Erik och Joen Bengtsöner i Remo påstodo, att prästen ej var berättigad åtnjuta mer än tredjedelen i detta fiske, men herr Mons kunde med vittnen och gamla handlingar bevisa, att halfparten af fisket i mer än 200 år legat under kyrkan, och redan tvenne gånger förut tilldömts prästen, hvilken dom ånyo fastställdes af en tolfmannanämnd å Jämtamotet 1548. Herr Mons i Undersåker beseglar som vittnesman åtskilliga andra handlingar under åren 1537-56. Uppgifves ha dött 1570, men måste senast 1566 frånträdt pastoratet till förmån för sin son Lars. (DN 14, n. 760, 805, 816, 857; 15, n. 606, 665, 666.)

¹ Af *Tunæus* är han uppförd under namnet *Magnus Petri* och anges varit son till en norsk adelsman, som flytt till Jämtland undan Christian Tyranns bödelsyxa 1502. Att en släkt med tillnamnet Blix funnits i Jämtland redan 1410 framgår af Jämtarnes bref, DN 16, n. 60, där en *Magnus Blix* omnämnes.

² Af dessa var *Jens* präst 1537 (DN 14, n. 760), *Olof* öfvertog fädernegården Kluxås 1538 mot villkor att föda fadern till döddagar (DN 3, n. 1153).

G. m. *Inga Hansdotter* från Norrala i Hälsingland.

Barn: *Larens*, faderns efterträdare; *Bengt*, khde i Gudmundrå n. 9; *Peder*, f. 14/5 1542, landsskrifvare i Ångermanland, kamrerare öfver Nordlanden, d. i Styrnäs, begr. 14/8 1632; *Olof*, laxfogde i Ångermanland, bodde i Sollefteå 1593; *Simon*, landsskrifvare i Ångermanland, borgmästare i Hsand; *Erik*, khde och prost i Oviken; *Carl*, lefde 1593; *en dotter* m. Olof Jonsson i Kapp.

7. **Laurentius Magni (Larens Månsson) Blix** (1566-1611), företrädarens son, nämnes kapellan i Undersåker i ett bref dat. 3 mars 1561 (DN 15 n. 693). Omtalas ha brutit benet vid ett fall från hästen, då han ridit ut för att kunska om norrmännens infall i Jämtland vid slutet af år 1563. Som khde i Undersåker utkvitterar han 14 juli 1566 sex t:r korn till vin, vax och offläte och deltagar i det jämtländska prästerskapets trohetsförsäkran till kon. Johan III, afgifven i Oviken 21 okt. 1568. Under herr Laurentz' tid inföll den Trondhjemska reformatsen 1589, och han nämnes bland utställarne af fullmakten för de tre jämtländska prästmän, hvilka utsetts att närvara vid kon. Christian IV:s hyllning i Oslo 8 juni 1591. En kommission, bestående af kon. befallningsman i Jämtland Arild Olsen, Jörgen Henriksson och pastor Lauritz Mogenssen i Undersager, redogör i ett bref af 16 mars 1603 för sina försök att åstadkomma förlikning i en tvist mellan borgmästaren Mårten Olson i Hsand och några Ragundabönder rörande ett laxfiske i Fors (JFT 3, s. 162). Vid Baltzarfejdens utbrott 1611 rymde khden i likhet med många andra till Norge och begaf sig till sin son Erik, khde i Opdalen, där han inom kort afled vid hög ålder. Före flykten hade han åt en bonde Joen i Edsåsen anförtrott åtskilliga ägohandlingar rörande Undersåkers prästbord, nedlagda i en brefkista, som en tid efter fejdens stillande öfversändes till herr Erik i Opdalen. Brodern, khde Salomon Blix i Lit, påträffade sedermera dessa aktstycken i sin sal. faders gömmor och återställde dem till Undersåkers kyrka på khde Adam Klangundii tid (Eckl. bost. 3, s. 262). Vid Undersåkers ting 14 maj 1688 ransakades om ett hemman i Eggen, hvarvid befanns att sal. khden Lars Månsson haft det i possession och att hans son Salomon och hans måg sal. herr Hans Nilsson i Berg d. 21 mars 1632 försålt detta hemman jämte Svensta till Erik Carlsson. Åren 1600-01 hade herr Lars skattat $\frac{1}{2}$ span korn för hvardera af dessa fastigheter.

G. m. *Kirsten Eriksdotter*, enl. ett släktregister angifven som dotter till landsprosten Erik Anderson i Oviken. Hon hade sitt änkesäte på Svensta och bodde där 1616-21.

Barn: mag. *Mogens Larsen Blix*, faderns kapellan 1612, sist sogneprest vid domkyrkan i Trondhjem, se nedan; mag. *Hans Blix*, rektor i Wiborgs skola fr. 1605-06, mag. vid Köpenhamns univ. 11/5 1615, d. samma dag han skulle ordineras till biskop i Wiborgs stift; *Erik Blix*, f. 1570, blef sogneprest i Opdalen 1609,

d. 29/4 1633, 63 år; *Margareta*, g. m. khden Hans Nielsen Berg i Ragunda; *Lisbeth*, g. m. herr Joen, pastor i Tierreby (Tjæreby) på Själland; *Marte*, g. m. Jämtlandsfogden Arild Olsen; *Salomon Blix*, sist prost och khde i Lit. (Optegnelser ur »Bernhofternes Familie bog» i Lassens Samlinger, Norske Riksarkiv, meddel. af stud. jur. *Henning Sollied*.)

8. **Hans Christensen** (1613-35). En kyrkoboksanteckning lyder: »Anno 1613 ankom till Undersåkers pastorat uthi itt ganska bedröfwiligit och sorgeligt tilståndh een Dansker man af nationen, benemd hr Hans och betienade församlingen uthi 23 åhr. Denne hr Hans nödgades sittia huusman här och der uthi några år, förr än han kunde komma sigh till att byggia något.» Prästgården, liksom kyrkan, hade näml. afbränts under Baltzarfejden.¹ Kyrkklockorna voro bortförda, så att församlingsborna hvarken i Undersåker eller Åre mäktade anskaffa nya sådana under hela hans khdetid. Han innehade år 1617 ett hemman Forneby i Rödön. På tinget i Undersåker 24 febr. 1623 anförde herr Hans klagomål mot Anders Öffveraare, hvilken öfverfallit hans hustru två år förut på ett gästabad, då båda varit beskänkte. Orsaken till slagsmålet var, att herr Hans förebrått svaranden att ha försummat kyrkan en söndag. Härtill hade Anders svarat: »I regner meegit effter ieg haffuer forsömppt kiercken en gangh, men I regner inthett effter att I haffuer giortt oss messefallde eller forsumptt kiercketiensten vdi xj (11) sönn dager». Herr Hans' hustru slog då Anders under örat, hvaröfver denne blef vred, tog en stöfvel och slog igen. Vid undersökningen framkom, att khden rest till Trondhjem några gånger, hvarigenom kyrkotjänsten försummats. Målet afslöts med förlikning. *Tunæus* uppger 1635 som khdens dödsår.

9. **Adamus Wilhelmi Klangundius** (1636-62), f. 1605 i Trondhjem, kallar sig därför stundom Nidrosiensis. Han blef khde i Un-

¹ Belysande för den ödeläggelse, som öfvergick pastoratet under dessa krigsroligheter, är en på Trondhjems rådstuga 24 febr. 1612 afgifven bekännelse af en tillfångatagen jämtsk bonde Morten i Neergård, Kalls s:n. Den återfinnes i Danska riksarkivet som bilaga till länsherren Sten Bildes rapport till kanslern Christian Friis af 17 mars s. å. Början lyder: »Be-kiende hand thz Baltzer Beck haffde ladett först affbrende Kalld sogen, saa neer som fire gaarder, nemblig Neergård, Moen, Hollaa och Sellsuede, item Aare sogen, saa neer som en gaard kalldis Norrhallen, och Vndersager sogen, saa neer som Mou, Ottsjö och Eidzsiø gaarder och siden thagett follcket och förtt öster i landit och bevillgett dennom andre waaningger. I blantt andre bleeff honom bevillget en gaard wid naffn Faxenelff i Rödens sogen, paa huillcken hannd haffuer boed thill nu paa thz sidste hand mz fogdens Jacob Burmandhz forloff er dragen op thill Kalld thill for^{ne} Nerrgaarde (som hannom sielff thillhörde) att see thill sitt burskap, hvor hand fengseligen aff firetie och en karll, woris wagtt aff Snaasen, bleff thagett thill fangge och hid fördt.»

dersåker 1636 och fick utstå många vedervärdigheter i följd af de dubbla krigiska förvecklingar mellan grannländerna, som inträffade under hans ämbets tid. Vid svenskarnas infall i Jämtland 1644 flydde han liksom flertalet ämbetsbröder till Norge, och svenska regeringen förordnade 6 maj 1644 till pastor i Undersåker en sacellan *Ericus Petri* i Södermanlands Tuna, ehuru denne aldrig kom att tillträda här, ty efter fredsslutet i Brömsebro 1645 återfingo de till Norge afvikna khdarne på egen begäran sina gäll. Den 31 juli 1646 erhöll herr Adam af landshöfding Strijk utfärdadt pass att resa till Trondhjem för att där besöka sin hustrus släktingar (GLA, Diarium). Under norrmännens invasion i Jämtland 1656 måste khden liksom öfriga präster leverera proviant åt den militärstyrka, som belägrade Frösö skans. De kommo härigenom i misstanke för att ha stått i maskopi med fienderna, sina forna landsmän, men med undantag af khden i Ragunda blefvo de alla frikända, ehuru guvernören Claes Stiernsköld synes visat herr Adam sin ogunst genom att afstyra hans förflyttning till Brunflo pastorat, som blifvit ledigt och till hvars erhållande han var påtänkt. Under en ämbetsresa till Kall synes han ådragit sig en stark förkylning, som medförde en svårartad ledgångsreumatism, hvarigenom han de två sista åren af sin lefnad förblef en krympling.¹ Afled 9 febr. 1662.² Han säges ha varit en from man, men haft en Xantippa till hustru.

G. m. *Merita Jonsdotter*, tydligen från Trondhjem. Hon bodde som änka i Hanabacka i Oviken på en gård, som brann upp 1682; d. 19/10 1693, begr. i Oviken.³

¹ Tre år efter hans död väcktes af hans söner en anklagelse mot en lappkvinna i Kall Gunilla Jonsdotter, hvilken beskylldes för att genom sina trolldomskonster vållat eller bidragit till herr Adams död. Vid det ofvan nämnda besöket i Kall hade han vägrat att på samma dag kyrktaga henne efter 3:dje barnet, skrifta och viga henne med lappen, som var fader till barnen, hvaröfver hon utfarit med hotelser. Under hemresan från Kall hade khden nu träffats af ett trollskott, lappgaur, hvaraf han uti 14 veckors tid fick utstå en odräglig sveda och värk och återfick aldrig sin hälsa, utan måste gå på kryckor. Saken behandlades på Undersåkers ting 6/11 1665 och vid förhöret framkom, att lappkvinnan hade vid ett par tillfällen botat värk genom brännande. Khdens son Claes Adamsson vidhöll nu anklagelsen mot Gunilla för faderns hastigt påkomna sjukdom under påstående, att eftersom Gunnil kunde bota, kunde hon nog också konsten att förgöra, det Gunilla alldeles och enständigt nekade. Hon ålades att skaffa sig värningsmän till nästa laga ting, som hölls 18/10 1666, då hon angaf sin broder, 2 syskonbarn och sin brorshustru. Dessa godtogos ej af rätten, som dömde henne till döden. Domen underställdes Hofrättens pröfning och resolution.

² Khdens prydliga grafhäll af täljsten låg 1882 oskyddad på gamla kyrkogården och bar följande randskrift: HIC EST TUMULUS VIRI REV. ET DOCTISS. DNI ADAMI WILHELMI KLANGUNDII ULTRA XXVI ANNOS ECCLESIE HUIJUS PASTORIS, QUI UNDERSAGRIÆ OBIIT IX FEBR. MDCLXII CUM ANNOS VIXISSET LVII. Midtfältet var fyllt af sentenser på latin.

³ Hennes grafsten låg 1882 öfverst på trappan, som ledde upp till gamla kyrkans sakristia och bar följande illa huggna inskription:

Söner: *Werner Adami*, f. 1637, komminister i Oviken-Hackås n. 2; *Claes Adamsson*, militär under generalmajor Plantings regemente, stupade i Tyskland; *Wellam Adami*, f. 1649, komminister i Hammerdal-Ström n. 6.

10. **Petrus Nicolai Berghemius** (1663-77), f. i Bergs by, Vibyggerå s:n, stud. i Upsala 5 febr. 1637; adj. i Nordingrå 1640; komm. i Vibyggerå 1648; skolmästare i Oviken 1650-55, uppbär som sådan 50 tr korn årligen och undertecknar 5 okt. 1652 ett protokoll öfver en prost-visitation i Oviken (JFT 5, s. 187); var konsist. notarie och andre stadskomm. i Hsand 1660 men afsade sig i juni 1662 den sistnämnda befattningen. Han presenterade sig 22 febr. 1663 dominica Sexagesima första gången hos Undersåkers församling samt trädde till dess fullkomliga administration 1 maj s. å. efter undfången vocation och påföljande confirmation af Ven. Consist. Hern. På hans tid fick Åre kyrka en ny klocka om 1 skepunds vikt, gjuten i Holland 1664.¹ Khden var »en mycket berömlig, flitig och drifvande man, som inrättat kyrkoböcker och därutinnan inskrifvit mycket märk- och synvärdigt». Han var intresserad för hästar, köpte och bytte sådana och har bl. a. antecknat: »1676 in Junio slog biörnen för mig een blacker häst». Inför den s. å. hotande krigsfaran lämnade han krigsbefälet på Frösön underrättelser om den norska arméns rörelser, inspekterade de vid gränsen utsatta vakterna och visade sig äfven på annat sätt nitisk och verksam för försvaret (Bergianska brefsaml.). Under något af de sista åren af hans lefnad nedbrann Undersåkers prästgård, hvarigenom familjen tillfogades svår förlust. B. afled 1677, och när han låg på bår, kommo de norske infallandes i landet och på prästgården, då den öppen stod, och togo de ringa matvaror, som änkan till sitt och barnens uppehälle skulle haft. (GLA.)

G. 1648 m. *Malin Nilsson Bozæa*, f. 1628, dotter till prosten Nic. Bozæus i Nordingrå; d. 1699 i Refsund hos sin dotter och måg.

Barn: *Magdalena*, f. 6/5 1663, g. 16-årig m. khden i Refsund Carl Alstadius; *Nils*, f. 14/3 1665, andre komm. i N.-Luleå; *Christina*, g. m. faderns efterträdare härst. khde P. Sundius; *Margareta*, g. m. komm. härst., sedan i Sunne Nils Sundell.

11. **Petrus Andreæ Sundius** (1680-1705), f. 1641, son af komm. Offerdal And. Petri, stud. i Upsala 27 okt. 1666; prästv. 1670

HER: HVILER: SALID:M|ATRONA: HER: PASTO|RIS:, EFTERLEVISA: OC | KIOERKO: HERRE:
HER: A|DAM: NUMERRA | SALID: HUSTRV | MERITA: JONS:DO|TE:R: SOM: DØDE: DEN | 19: OCTOBER | ANO 1693 |

¹ Den bar inskriptionen: »AMOR VINCIT OMNIA. ANNO 1664. HENDERICH TER HORST ME FECIT DAVENTRIÆ».

till adj. i Offerdal, tilltr. som khde i Undersåker 1680. Vid en prostvisitation, som hölls här 1692 af prosten Salom. Hofverberg i Ragunda, gjordes anmärkning på att kyrkbokföringen ej var fullt ordnad. Församlingen visiterades 27 febr. 1698 af superint. J. Micrande och 3 mars 1704 af biskop G. Wallin. I Åre kyrka hade en förrymd båtsman brutit sig in, borttagit penningar, druckit vin och ätit upp oblater. Vid ransakningen, som ägde rum i Trondhjem 1690, infann sig khde Sundius med vittnen. Han var en from och stilla man, afled i juli 1705 och begrofs 29 okt. framme i Undersåkers kyrkas kor.

G. 1677 m. *Christina Berghemia*, företrädarens dotter. Konsist. intercederade 15/5 1713 till hennes förmån, att hon måtte få 6 t:r donationsspanmål; afled 17/4 1732 i Almunge prästgård.

Barn: *Petrus*, f. 1679, faderns efterträdare ss. khde härst.; *Helena*, f. 1680, g. 2/4 1703 m. regem. fältskären Pehr Hagström, d. 1/6 1764 på Frösön; *Magdalena*, g. m. fänrik Petter Gestrin i Hårsta i hans andra gifte; *Andreas*, komm. i St. Clara i Sthm, d. i juni 1752; *Nils*, f. 30/9 1687, prost och khde i Nora, Ångerm.; *Olof*, f. 12/3 1689, skvadronspred. vid Jämtl. reg., d. 1719; *Christiern*; f. 27/10 1691, inspektor vid Hammarby och Brösttorps järnbruk 1741; *Johannes*; f. 21/6 1694, d. s. å., 13 v. g., begr. 28/10; *Johannes*, f. 9/10 1695, prost och khde i Almunge, Upl. d. 22/10 1781; *Justina*, f. 9/11 1698, d. 1699, 3. m. 3 v. g., begr. 19/3.

12. **Petrus Petri Sundius** (1707-14), f. juni 1679, företrädarens son, inskr. i Hsands gymn. 1695, som stud. vid Upsala univ. 12 okt. 1698; prästv. 26 maj 1701 till adj. åt fadern, tilltr. som khde härst. 1 maj 1707. »Skulle han tyckas kommit något ung till denna herdasysslan, så var han likväl ej länge androm i vägen, ty när han allenast 7 år med all möjlig flit förvaltade sitt ämbete, dog han 2 maj 1714 kl. 2 e. 34 år, 10 mån. 8 dagar g. och begrafdes i sina fäders graf 15 juni i kyrkans kor.»

G. 1) 1/12 1707 i Brunflo m. *Maria Oldberg*, dotter till khden i Lit Elias Oldberg; d. 1710, 31½ år g., begr. 2/10;

2) 1712 m. *Catharina Eurenia*, dotter till prosten och khden i Oviken Petr. Eurenus, omgift m. efterträdaren.

Barn: *Petrus*, f. 7/11 1708, d. 1710, 1 år, 5 m. 8 d. g., begr. 17/4; *Petrus*, f. 26/4 1713.

13. **Johannes (Hans) Hammarberg** (1715-19), f. 2 jan. 1687 på hemmanet Alvenstad å Alnön, son till tullnären Johan Larsson Hammarberg och Anna Mört. Efter att ha genomgått Hsands skola inskr. i gymn. 1702, student i Upsala 11 nov. 1705; prästv. 1709 af biskop Wallin till nådårspred. efter khde P. Kessler i Skön, sedan nådårspred. efter L. Hägg i Selånger 1711, past. adj. hos C. Halling i Brunflo och nådårspred. efter honom; tillträdde som khde i Undersåker 1 maj 1715 men introducerades

först vid biskop Wallins visitation härst. 12 febr. 1718. Vid prästmötet 1717 utsågs H. till förste respondens å nästkommande möte, men i bref till konsist. 29 okt. 1718 anhöll han om befrielse från detta uppdrag, förbärande sig hårdt vara handterad af den framfarna krigsmarschen¹, hvarunder hans mesta hö, 188 lass à 30 pd, blifvit borttaget och kreaturen dels slaktade, dels af sylt (svält) förgångne. Nu hade han också måst ihjäl-skjuta sina hästar och kan alltså ej komma till det i jan. 1719 sammanträdande prästmötet. Resol.: Hans ursäkt gäller. (Hdpr. 12/11 1718.) I skrifvelse till konsist. anmäler prosten Abr. Burman, att pastor i Undersåker sal. Joh. Hammarberg är 10 febr. 1719 död vorden samt att komminister dårsammastädes dn. Agerberg ligger dödssjuk. För gudstjänstens uppehållande föreslås, att past. adj. Israel Valanger i Oviken hitskickas. (Hdpr. 23/2 1719.) I Undersåkers kyrkbok får Hammarberg följande eftermäle: »Lefvat i ödmjukhet emot sin Gud, trohet mot sin öfverhet, nitälskan i sitt ämbete, ljuflig kärlek mot sin äkta maka och barn, uppriktighet mot sina vänner samt saktmodigt i umgänge mot alla i gemen».

G. 8/5 1715 m. företrädarens änka *Catharina Eurenia*, som för 3. gången ingick äktenskap m. löjtnanten Christopher Hartman på Hårsta.

Barn: *Anna Catharina*, f. 14/2 1716; *Sara*, f. 16/1 1718.

14. Mag. **Olof Svanholm** (1720-23), f. 1658 i Nora s:n af bondeföräldrar. Gymnasist i Hsand 1679, stud. i Upsala 15 sept. 1683, fil. kand. 1695. Hans följande år utgifna gradualdissertation »De amore» blef illa utsatt för teol. fakultetens censur, i det att dekanus prof. Norrman 11 maj 1696 tillkännagaf, att han däri »remarquerat någre fahrlige och anstötelige meningar och ordaformer»; den svåraste anmärkningen var, att »auctor mer än tillbörligit tribuerar rationi och lumini naturæ, så att man genom dess rätta usum skulle kunna hinna till unionem cum Deo». Filos. fakultetens dekanus och præses prof. Salenius sökte på allt sätt intercedera för respondens »enkannerligen effter han melancholicus är» och således torde råka uti något besvärligit tillstånd Akademien till besvär. Han vore dessutom enfaldig och hade aldrig haft i sinnet att touchera någon, mindre skrifva något, som skulle strida emot sacram theologiam. Dekanus ifrågasatte huruvida icke disputationen borde förbjudas, emedan det vore bättre, att en lede än att »veritati theol. skulle för när skie», men det beslöts, att Svanholm endast skulle erhålla en föreställning. Afhandlingen ventilerades 20 maj 1696 och S. prästvigdes 19 juli s. å. Han blef skolmästare i Sundsvall 1697 och innehade denna tjänst under en lång

¹ Det var som bekant under återmarschen från Norge vintern 1718-19, som största delen af general Armfelts armé omkom af köld och umbäranden mellan Tydalen och Handöl i Åre.

följd af år. När den efter Hammarberg lediga khdebefattningen här i Undersåker skulle tillsättas, insände församlingen 30 apr. 1719 till konsist. sin vokation för kapellanen i Bygdeå Daniel Randklef, men rektor O. Svanholm, som personligen var tillstädes för att anhålla om pastoratet, ansågs med sina 23 tjänsteår mera meriterad och utnämndes 8 juni 1719. (Hdpr.) Då han följande år infann sig för att tillträda pastoratet, visade sig socknemännen sturziga och motvilliga emot honom, klockaren själf hade gjort sig sjuk och icke framgifvit kyrknyckeln dominica Rogate, då pastor första gången skulle predika, ej heller hade någon ringt utan pastor måste låta sin dräng ringa och fick hålla predikan för några få personer på kyrkogården. Härom anbefalldes prosten Abr. Burman att anställa inquisition. (Hdpr. 10/6 1720.) I Åre öppnades väl kyrkdörren, men pastor hade allenast 5 åhörare, de öfriga tillstädeskomna läto klockaren hålla bön för sig i sockenstugan. Enligt kgl. hofrättens dom blefvo de skyldiga dömda att hvar för sig böta 10 rdlr eller i brist på tillgång undergå 8 dagars fängelse med vatten och bröd på Frösö fånghus. Svanholm begär 24 mars 1721 husesyn, »emedan prästgården så godt som hel och hållen förfallen är, så att intet hus där utan dropp finnes, hälst som ingen reparation på några år tillbaka är vorden anlagder hvarken af kyrkioherden eller socknemän». (Hdpr. 19/4 1721.) Khden, som uppges ha varit orkeslös och lågmäld, afled 1723 och bisattes 21 nov.

G. m. *Brita Lenæsia*, dotter till komm. i Selånger-Sundsvall Haquin Ol. Lenæsius.

Barn: *Haquin*, gymnasist i Hsand, d. 1718; *Rebecka*, g. 28/4 1725 m. fänriken vid Jämtl. reg. Axel von Rohr, som afled 9/3 1737; omg. m. komm. H. Damin i Njurunda; *Catharina*, g. 22/3 1724 m. handelsman Berendt Norenberg fr. Sundsvall; *Christina*, dopvittne 1725; *Olof*, f. i Sundsvall, begärde i stadens rådhusrätt bördsbref 17/12 1731, »han lär i Sthm skomakerihandtverket».

Tr.: De operationibus intellectus practici, præs. *J. Schwede*, Ups. 1690. - De amore, præs. *J. Salenius*, ib. 1696.

15. **Nicolaus Jacobi Åmann** (1725-39), f. 1693 i Fors s:n, son till bonden Jakob Nilsson i Oppåsen och Margareta Jonsdotter. Fadern afled 82-årig i sonens hem här i Undersåker 15 juni 1735. Stud. i Upsala 5 nov. 1715; präst. 1720 till adj. åt khde O. Sund i Sollefteå, fick s. å. tillstånd att äfven tjänstgöra som predikant vid Graninge bruk (III, s. 383). På sammanträde 17 okt. 1722 beslöt Hsands konsist. att till adj. Åmann rikta en förfrågan, huruvida han ville åtaga sig att resa upp till Undersåker och blifva adj. hos mag. Svanholm med villkor att efter dennes dödeliga afgang få honom succedera och därstädes pastor blifva. Ville han befrynda sig med huset, vore det så mycket bättre. Han tackade i

bref af 30 okt. för konsistorii kallelse men önskade närmare uppgifter om de löneförmåner han kunde påräkna under pastoris lifstid samt begärde tillstånd att få stanna i Sollefteå öfver julhelgen. I sitt 1 dec. afgifna svar lofvar konsist. att ge honom interimfullmakt på tjänsten och se till, att han får anständigt underhåll, men framhåller som nödvändigt, att han på grund af församlingens släta villkor och tillstånd infinner sig till julhelgen. Han förordnades i febr. 1723 till v. pastor i Undersåker under khde Svanholms ålderdom och maktlöshet och tillträdde pastoratet som dennes efterträdare 1 maj 1725. Respondens vid prästmötet i Hsand febr. 1729. Afled 27 maj 1739, »sedan han med stor flit och beröm församlingarnes förkofring i Herranom och kyrkiones bästa bevakat», samt begrofs 11 juni »med likpomp» i kyrkan på högra sidan om altaret.¹

G. m. *Magdalena Hofverberg*, dotter till prosten Sal. Hofverberg i Ragunda och änka efter regementskommissarie Ol. Jon. Unæus. Hon gifte 24/6 1741 om sig med efterträdaren härst. khde J. Sellin.

Barn: *Catharina Margareta*, f. 1724, g. 1) m. khde Carl Åström i Ragunda, 2) m. dennes efterträdare Erik Holmer; *Salomon*, f. 25/10 1725 i Undersåker, khde i Selånger n. 14; *Margareta*, f. 19/8 1727, g. 7/1 1746 m. grufinspektoren Anders Floor, d. 19/12 1816 hos major And. Gust. Örbom på Faxälfven; *Christina*, döpt 18/1 1729, begr. 23/4 1730; *Jacob*, f. 19/8 1730, komm. i Sunne-Frösö; *Nils*, f. 26/12 1731, med. d:r, lektor i Hsand, d. 19/2 1783; *Magdalena*, f. 2/4 1733, g. 3/7 1757 m. kaptenen vid Jämtl. reg. Alexander Magnus Planting Bergloo, d. 24/6 1791 i Berg; *Carl*, f. 9/12 1734, elev i Frösö skola 1745-52, guldsmed i Norge; *Christina*, f. 17/10 1736, g. m. komm. i Undersåker Erik Ljungberg; *Christian*, f. 30/11 1737, d. 1738, begr. 30/4.

16. **Jonas Sellin** (1741-66) erhöll 13 dec. 1740 fullmakt som khde i Undersåker och tillträdde pastoratet 1 maj 1741. Detta år blef skörden i grund förstörd och följande år frös säden alldeles bort, hvilket vållade dyrtid och nöd i församlingen. Khden själf hade icke något kvar af korntionden, sedan han utgifvit änketunnan och kaplanens 8 t:r. Sellin, som introducerades vid en visitation af biskop Kiörning 24 juni 1750, verkade synnerligen nitiskt för underhåll och förbättringar af pastoratets samtliga kyrkor (se inl.). Med fullmakt af 31 okt. 1764 öfvertog han 1766 khdebefattningen i Rödön.

17. Mag. **Sven Hellström** (1766-82), f. 18 sept. 1722 i Nordvik, Nora s:n, son till kronobefallningsmannen i S. Ångermanl. Olof Hellström

¹ *Tunæus* anför om Åmann en historia, att denne efter att vid en examination bestraffat en lapp för hans trolldomsväsande mistat sin hälsa och i 2 år måst hållas vid sängen. Det är tydligen den gamla traditionen om khde Klangundius och lappkvinnan Gunilla, som här går igen, omstufvad nästan till oigenkänlighet.

och Brita Klefberg. Intogs i Hsands triv. skola 1730, i gymn. 1737, stud. i Upsala 6 okt. 1740. Prästv. 1750 till adj. i Offerdal, erhöill 1753 tillstånd att återupptaga studierna vid akademien i Upsala och prom. där 1755 till fil. mag. I början af s. å. hade han förordnats till sockenpred. i Fjällsjö (III, s. 145) och fick som sådan i uppdrag att utöfva närmaste tillsynen öfver det första kapellbygget i Tåsjö. Aflade past. ex. i Hsand 20 febr. 1765, utn. till khde i Undersåker 25 sept. s. å. med tilltr. 1 maj 1766. Han fick 12 juli 1775 i uppdrag af konsist. att med biträde af khde Nils Paulin i Berg och reg. pastor Esaias Gran söka stäfja de religiösa oroligheter, som uppstått i Lillherrdal under M. Thunborgs verksamhet som komm. därstädes. Sedan kommitterade på ort och ställe tagit reda på förhållandena, framhöll H. för konsist., att en kortare tryckt skrift med upplysningar om svärmeriets villfarelser borde blifva ett godt botemedel. Den af honom på konsistorii anmodan utarbetade broschyren utkom dock först 1777, sedan oron i det närmaste stillats. Han var stiftsfullmäktig vid riksdagen 1778 och utnämndes 5 juni 1782 till khde i Ragunda men hann ej tillträda befattningen, enär han afled den 26 i samma månad och begrofs 12 juli s. å. Ledamot af sällsk. Pro fide et Christianismo 1774.

G. 1757 m. *Catharina Granbaum*, f. 9/6 1733 i Hsand, dotter till teol. lektorn vid gymnasiet därst. Nils Granbaum och Sara Sofia Hofverberg; d. 19/5 1821 i Styrnäs prästgård.

Barn: *Brita Cajsa*, f. 22/12 i Fjällsjö, g. 1) 1780 m. landtmät. Per Edlund, de lefde skiljda, hon i Ragunda, han i Västerås, 2) 4/10 1798 i Fors m. hemmansägaren Anders Nilsson i Åsen; *Nils*, f. 19/3 1759, d. 16/5 1765; *Olof*, f. 3/8 1761, d. 26/5 1765; *Sven*, f. 19/9 1763, stud. 1782, d. 29/5 1790 sås. informator hos brukspatron Fr. Watz i Västmanl.; *Nils Olof*, f. 21/2 1766, d. 11/5 1768 i Undersåker; *Abraham Wilhelm*, f. 31/12 1767 i Undersåker, inspektor på Brynjeström, länsman i Sidensjö, g. 1797 i Umeå m. Gertrud Magd. Fjellström, dotter till skolmäst. Erik Fjellström i Arjeplog; *Anders*, f. 9/6 1771, d. 11/11 s. å.; *Sara Sophia*, f. 9/6 1771, tvill., g. 1) m. prosten N. Bergstedt i Refsund, 2) m. prosten A. Oldberg i Sidensjö; *Salomon*, f. 31/1 1773.

Tr.: De discrimine inter inimicum et hostem, præs. *J. Ihre*, Ups. 1748. - Modestum examen hypotheseos reformatorum de absoluto decreto, præs. *N. Wallerius*, ib. 1754. - Wålment föreställning til de i Lillherrdal för swärmeri angifne personer angående deras så kallade unders-drifter, uppenbarelser och sammankomster. Sthm 1777.

18. Mag. **Jahan (Hans) Söderberg** (1783-1817), f. 23 jan. 1737 i Hsand, där fadern rådman Veit Söderberg var handlande, modern hette Christina Westman. Efter studier i stadens skola och gymnasium stud. i Upsala 20 okt. 1757. Sedan han följ. år erhållit en fördelaktig kondition i Skåne, fortsatte han sina studier vid Lunds univ., aflade där disputationsprof för filos. graden 1760 och företog året därpå en utrikes

resa till Danmark och Holstein. Efter hemkomsten promov. han till fil. mag. i Lund 23 juni 1763, förordnades till v. kollega i Frösö skola 1767, prästv. 31 juli 1768; blef v. kollega vid Hsands trivialskola 1772 och ledde äfven sångundervisningen fr. 1774, utn. 27 sept. 1775 till ord. kollega i Frösö skolas 2. klass efter E. Fougth och uppehöll tjänsten under nådåret, aflade past. ex. 1780; utn. till khde i Undersåker 27 nov. 1782, tilltr. jan. 1783. Predikant vid prästmötet i Hsand 1791, honor. prost 1808. Afled 6 mars 1817, begr. 17 apr. Lär ha varit en förträfflig sånglärare.

G. 1) 28/12 1775 i Hsand m. *Catharina Tegström*, klockaredotter fr. Umeå, d. 30/7 1800 i Undersåker;

2) 23/6 1801 m. *Anna Magdalena Sparrman*, f. 1745, dotter till kamrer Erik Sparrman och änka efter landtmäteriingenjören Lars A. Burman. Hon aflad å Notvallen i Undersåker 20/3 1823.

Barn: *Anna Christina*, f. 7/4 1776 på Frösön, g. 1800 m. khde Olof Åström i Berg; *Veit Johan*, f. 10/11 1777, komm. i Offerdal-Alsen.

Tr.: De vi centripeta, præs. *L. Liedbeck*. Lund 1759. - De corporibus natantibus, id. præs., ib. 1760.

19. Mag. **Johan Olof Arbman** (1818-21), skolmästare i Sundsvall, utn. till khde i Undersåker 10 dec. 1817, tilltr. 1 maj 1818, fick 1821 transport till *Offerdal*.

20. Mag. **Pehr Lagergren** (1821-33), utn. khde i Undersåker 8 nov. 1820, tilltr. 1 maj 1821, befullm. khde i Indal apr. 1832, tilltr. 1 maj 1833. Se *Indal*.

21. **Isak Byström** (1835-62), f. 24 jan. 1789, bondson från Sunne. Stud. i Upsala 9 mars 1809, prästv. därst. 31 mars 1812 till adj. hos prostend:r A. Renström i Nordingrå, sedan under 6 mån. s. å. adj. i Gudmundrå, därefter åter adj. i Nordingrå, till dess han 21 mars 1821 blef past. adj. i Offerdal; utn. komm. i Sunne-Frösö 3 apr. 1822, nådårspred. därst. 9 apr. 1823, tilltr. sacellanien 1 maj 1824; afl. past. ex. 6 juni 1832, v. pastor 23 febr. 1833; utn. khde i Undersåker 21 jan. 1835, tilltr. 1 febr. s. å. Afled 20 sept. 1862 i följd af ett slaganfall. LVO 1859.

G. 14/11 1820 i Nordingrå m. *Juliana Beata Falck*, f. 2/7 1794, dotter till rektor vid Frösö skola Carl Falck, d. 28/1 1877.

Barn: *Olof*, f. 23/8 1821 i Offerdal; *Carolina Elisabeth*, f. 5/2 1823, ogift, d. 19/5 på Mo, Undersåker; *Carl*, f. 14/2 1824 å Frösö, stud. 1844, kassör, föreståndare för fiskodlingsanstalt i Ed; *Isak*, f. 12/2 1825, komm. i Refsund-Sundsjö; *Anders Fredrik*, f. 31/12 1830, fanjunkare, sedan handlande och landtbrukare på Mo i Undersåker, d. 1/8 1910 i Östersund.

22. **Erik Norrman** (1865-78), f. 24 febr. 1804 i Marieby s:n, Brunflo pastorat, son till bonden Olof Pehrsson och Anna Ersdotter. Stud. i Upsala vt. 1829, prästv. 18 juli 1830 till past. adj. i Berg, komm. adj. i Undersåker 22 sept. s. å., pred. och skollärare vid Gustafsbergs och Carlbergs kopparverk i Kalls s:n 21 jan. 1835, past. ex. vt. 1839; utn. till khde i Undersåker 26 maj 1863, tilltr. 1 maj 1865. Först efter fyllda 60 år fick han sålunda öfvertaga ledningen af detta svårskötta pastorat, där han så länge verkat på en rätt undanskjuten plats. Sitt herdakall skötte han med samma plikttröhet och försynthet, som präglat hans tidigare gärning. Afled 28 apr. 1878.

G. 1/4 1832 på Sundby i Ångermanl. m. *Anna Helena Carlsson*.

Barn: *Carl August Theodor*, f. 28/6 1832; *Olof Wilhelm Gustaf*, f. 6/4 1835, faderns efterträdare som khde härst.; *Erik August*, f. 26/10 1837, stud. 1860, khde i Adelsö, ärkestiftet, d. 8/7 1908 å Upsala sjukhus; *Johan*, bodde hos brodern Olof i Undersåkers prästgård.

23. **Olof Wilhelm Gustaf Norrman** (1880-1902), f. 6 apr. 1835 i Kall, företrädarens son. Inskr. i Umeå skola ht. 1848, i Hsands gymn. 1852, stud. i Upsala ht. 1857, afl. dimiss. ex. sept. 1862, prästv. i Sthm 24 apr. 1863 af biskop Beckman till komm. adj. i Undersåker, v. stadspred. i Östersund 1 maj-1 dec. 1864, åter komm. adj. i Undersåker till hösten 1871, därefter v. pastor och biträde åt komm. sammastädes; aflade pastorex. 23 okt. 1874, befullm. khde i Undersåker 21 mars 1879, tilltr. 1 maj 1880. Kontr. prost i Jämtl. västra kontr. 11 apr. 1888. LVO 1900. Afled 9 dec. 1902. Han invigde 1 nov. 1892 Undersåkers nya kyrkogård.

G. 16/1 1873 m. *Susanna Sofia Valborg Aspgrén*, f. 4/9 1842, dotter af kaptenen vid Jämtl. fältjägare C. Chr. Aspgrén och Brita Sofia Nordenmark.

Barn: *Erik Kristian*, f. 24/10 1873, med. stud.

24. **Anders Emil Lindeman** (1904-17), f. 26 jan. 1849 på komm. bostället Kötterp i Ångarps s:n, Acklinga pastorat, Skaraborgs län. Föräldrar: komm. Jonas Lindeman och Johanna Regina Mebius. Med afgangsex. fr. Skara läroverk 2 juni 1869 stud. i Upsala ht. s. å. Efter aflagda teor. och prakt. teol. examina samt prästex. inför Upsala domkap. 30 maj 1874, prästv. 31 maj 1874 af ärkeb. A. N. Sundberg för tjänstg. inom Hsands stift; adj. i Undersåker från 22 juni s. å., v. pastor i Föllinge fr. 1 juli 1875, utn. komm. i Säbrå 13 dec. s. å., tilltr. 1 maj 1876, tillika v. past. därst. 1 maj 1876-14 maj 1880; afl. disputationsprof för past. ex. 20 mars 1880; khde i Indals-Liden 9 nov. 1889, tilltr. 1 maj 1891, men öfvertog tjänsten redan 1 maj 1890. Han sökte den år 1896 lediga khdebefatt-

ningen i Sunne och erhöll vid valet högsta röstetalet, men konsist. not. M. Nordström, som uppträdt ss. extra sökande, utnämndes af K. M:t. Sedan denne aflidit före tillträdet, vann L. ånyo pluralitet och fick nu nådig fullmakt som khde i Sunne 15 apr. 1898 m. tilltr. 1 maj 1899. Utn. till khde i Undersåker 15 aug. 1903, tilltr. 1 maj 1904. I yngre år intresserad för kommunala angelägenheter var han under sin komministertid i Säbrå ordförande i kommunalnämnden och fattigvårdsstyrelsen. Med hustruns bistånd gjorde han trädgårdsanläggningar och planteringar å prästgårdarna i Säbrå, Indals-Liden, Sunne och Undersåker. L., som på äldre dagar äfven sysslade med målning af oljefärgstaflor, afled 24 dec. 1917. LVO 1913.

G. 16/6 1876 m. *Maria Benedicta Sandblad*, f. 21/1 1849, dotter till Anders Sandblad, godsägare i Bockaskede, Öglunda förs., Skaraborgs län, och Anna Kristina Pettersson; d. 19/5 1922 i Bredbyn, Anundsjö, begr. i Undersåker.

Barn födda i Säbrå: *Jonas Einar*, f. 18/5 1877, bergsingenjör, en tid anställd i grufdepartementet i Canada och bosatt i Ottawa 1908, sedan i Ludvika; *Anna Benedicta*, f. 4/8 1879, g. 1/8 1907 m. bankkamrer Erik Adolf Hägerström, Anundsjö; *Anders Fridolf*, f. 24/6 1881, distriktslandtmätare i Mariestad.

Tr.: Släktregister öfver släkten Sandblad. Östersund 1914.

KOMMINISTRAR.

1. Herr **Nils** i Undersåker [1526] torde ha varit kapellan här i församlingen. Han spelar en roll i nedanstående anekdotartade skildring, som tydligen anknyter sig till electus Johannes Magnus' visitation i Undersåker år 1526 och ursprungligen förskrifver sig från ärkebiskop Nicolai Bothniensis egenhändiga Collectanea, af hvilka utdrag äro i afskrift bevarade i Palmsköldska saml. i Ups. Univ. bibliotek.¹ »Johannes Magnus Svinfot war födder i Linköping sticht icke långt ifrån staden och hans Fader war en Skomakare. Ty när Electus Svinfot visiterade här norr, war han ock i Jemptland, och där war en gammal och ganska enfaldig man ben:d Herr Nils i Undersåker, han berättade hem hoos sig på en afton för hans hoffmän, at han hade gått där nidre i Linköping i Skole, och at han så grant kände Electi fader, såsom någon af sina grannar, ty han hade giordt så mångt godt par skoor åt honom. När Electus detta om morgonen sporde, wardt han theröfwer ganska wreed. Dessförinnan, at det nu bar til bordz igen,

¹ Dessa utdrag äro mer eller mindre fullständigt publicerade i *Bergius*, Småsaker till nöje och tidsfördrif. Sthm 1755, s. 118, och af *A. M. Magnusson*, i hans afhandl. Nicolaus Olai Botniensis. Ups. 1898, s. 185.

war olyckan framme, så at den fattige menlöse mannen, både för stor olycko som ock elliest genom en påkommelse, råkade emittere crepitum ventus [ventris]: se deraf feck Electus tilfäre at castigera och näpsa honom, alt tilhopa mäst för det han kallade honom en Skomakare-son, ty måste han gifwa uth 50 marker.»

2. **Laurentius Magni Blix** [1558-66] efterträdde sin fader herr Måns Karlsson som khde i *Undersåker* n. 7.

3. **Andreas Nicolai** [1572-89], enligt uppgift dansk till börden, skall ha bott i Mörsil och begrafvits därstädes.

4. Mag. **Mogens Lauritzen Blix** (1612-17), son af khden Laurentius Magni i Undersåker erhöll år 1612 af särskild gunst genom bemedling af kansleren Kristian Friis tillstånd att få blifva sin faders kapellan, ehuru det stred emot en kgl. dansk förordning af 24 okt. 1585, som innehöll att de prästerliga tjänsterna i Jämtland voro ensamt förbehållna åt »Kongens egne indfødte Underdaner», sålunda inga svenskar, icke en gång någon infödd Jämtlänning.¹ Var 1617 residerande kapellan vid Throndhjems domkyrka. Promoverades till fil. mag. vid Köpenhamns universitet 9 maj 1621, nämnes khde vid Domkyrkan 1622 i biskop And. Arrebos afsättningsakt och prost i Dalernes provstie i febr. 1626 samt afled i pesten 1629.

G. m. *Ellegaard Hansdotter*.

Sonen *Mogens Mogenssen* blef residerande kapellan vid Trondhjems domkyrka och konsistorienotarie 1658, d. i Spaa 1663 på resa till de varma baden med sin hustru, som förde hans lik med sig tillbaka till Trondhjem. (*Erlandsen* s. 13 o. 52.)

5. **Matthias Olai** [1624-52]², sacellanus i Undersåker, uppföres 1624 som ägare af odelsgoods i Bye, Mörsils s:n, och njuter 1646 sitt hemman fritt jämte 6 t:r spanmål »i anseende till sin höga ålderdom och numera uthiråkade blindhet» (KA kopicbok). Denna donationsspanmål utkvitterar han från Mörsils kyrkherberge ännu 20 dec. 1652. (Hsands läns landsbok s. 352 KA.)

6. **Olaus Erici Alsenius** [1652-53], f. i Alsen, är sannolikt den Olof Erichsson, som 1640 var komm. i Hammerdal (I, s 312), nämner

¹ *L. Daa*, Throndhjems Stifts geistlige Historie. Throndh. 1863, s. 47.

² Den herr *Oluff*, som P. Olsson i JFT Bd 2, s. 109 uppför 1628-31 som kapellan i Mörsil, torde afse ofvannämnde Matthias Olai.

sig komm. i Undersåker under ett prostvisitationsprotokoll i Oviken 5 okt. 1652 (JFT 5, s. 187) och undertecknar i pastors frånvaro tiondelängden för 1653. Han efterträdde khden Petrus Berghemius som skolmästare i Oviken 1655, tjänstgjorde och mässade i Offerdal 1657 samt afled omkr. 1663.

7. **Ericus Petri** (1647-61) var år 1640 kapellan i Markim, Upland. Öfverbevisad om otrohet mot sin hustru, hvilken han äfven under dryckenskap slagit, afsattes han 1642 från prästämbetet. I nov. 1646 ingick han till Upsala domkap. med begäran att få restitueras, hvilket konsist. fann betänkligt, då det upplystes, att han på 6 år intet hade läst Fader vår och ingen bättring spordes. Med hänsyn till svårigheten att tillgodose behovet af präster i det nyförvärfvade Jämtland voro konsistoriales likväl böjda för att restituera honom, om han ville blifva komm. i Undersåker, dock kunde detta ej ske ännu på någon tid, förty socknen var mycket utplundrad, och först skulle han examineras. (Udpr. 4/11 1646, 13/1 1647.) Enligt domkap. beslut 12 maj 1647 restitueras herr Ericus Petri med villkor, »att han förreser till Undersåker och blifver där caplan, men inge annorstedes bestås honom bruka sitt ämbete än allenast i det giellet, och blifver han där intet wedertagen, så wari sub privatione sedan såsom förr». Då superintendent. P. Steuchius visiterade i Undersåker 6 febr. 1661, besvärade sig hela gället öfver kaplanen: han var försumlig med gudstjänsten, kom sent, och då man en lördag ej väntade tjänst och alla begifvit sig ur kyrkan, infann han sig och »undfår dem predikedagen där-efter med förskräcklige bannor och maledielser af predikestolen såsom Gudz ords föraktare». Till sitt urskuldande åberopade han sin sjukhet och höga ålder och förklarade sig ej kunna stå ut att betjäna församlingen längre än på innevarande år, »som slutas Johannes Baptistæ tid», samt bad att blifva försedd med något uppehälle i sin lifstid, »att han icke må nödgas gripa till käppen och säcken». Församlingens besvär ansågos icke vara oskälige, »dock må sådant hr Erich för denne gången indulgerat vara, allenast han den tiden som igen är till midsommaren efter alla förmågo gör dem nöjaktig tjänst. Sedan skall församlingen förses med en annan ordinarie sacellano, som vid den besvärilige tjänsten bequemligare vara kan». Superintendenten skulle beflita sig om, att »något medel utses, hvarigenom han uppehållas må». Kaplanen uppgifves ha bott i Kall och lär med sin hustru left i trätor. Det berättas, att han lofvat en norrman Holger 100 rdlr, om denne ville bli hans måg, hvilket han gick in på, men då den utlofvade belöningen efter giftermålet uteblef trots alla påminnelser, skall mågen af svärfadern stulit en lika stor summa och med sin hustru farit till Norge (*Tunæus*).

8. **Michael Petri Udd** (1661-67), Helsingus, lär ha varit son till en borgare i Söderhamn, inskr. som stud. i Upsala 25 okt. 1632. I Ups. domkap. rådslogs 22 juli 1646 om några ordinandis (prästkandidater), bland dem Michael Petri Hels., som »är tilfridz ehwart han blifver sänd» och admitterades till examen. Efter prästvigningen torde han blifvit beordrad till Jämtland, där det vid denna tid behöfdes svenska prästmän, och återfinnes omkr. 1647 (ej 1644) sås. kapellan i Oviken-Hackås. Från Hsands domkap. afgick 22 apr. 1661 bref till hr Mickill i Owijken, »att han begifver sig till Undersåker och gör ther sin flit, att han icke genom något oskickeligit lefverne kommer sig uti församlingens misshag, som han i Owiken giort hafver». Här i Undersåker synes han skickat sig synnerligen väl och skötte ensam under år 1662 det vidlyftiga pastoratet. Församlingen visade sin erkänsla härför vid prostvisitationen 30 juni 1663, då »den gamla kyrkhästen, som kaplanen hr Michell hafver brukat detta förledne år, med en god och fri vilja med alles samtycke skänktes och förärades hr Michell till en ringa äreskänk för sitt stora omak, han haft hafver uppå förledne år, när han allena gället betjänt hafver. Dermedh stegh hr Michel och med handräckningh betackadhe församlingen för een sådana sijn benägenheet och godhe willia». Hans dödsår uppgifves ha varit 1667.

9. **Petrus Er. Gestrinius** (1669-74), prästv. 1668 till kapellan i Undersåker, tilltr. 1669; följ. år anslogs åt honom 2 tunn. jord i Nyland till kapellansbord; utan konsist. tillstånd medföljde han som fältpräst svenska armén till Tyskland 1674, blef efter hemkomsten 1676 reg. past. vid Jämtl. reg. samt sist khde i *Rödön* n. 21.

10. **Nicolaus Joh. Sundell** (1676-92), v. komm. i Undersåker 1674, ordinarie 1676, sist komm. i *Sunne* n. 10.

11. **Petrus Johannis Skoug** (1692-95), f. 1658, borgarson från Hsand, där han 1674 intogs i gymn. under namnet *Sylvander*; stud. i Upsala 16 sept. 1677; var 1691 past. adj. hos khde M. Lundell i Sunne. Vid superint. M. Steuchii visitation därst. s. å. gjorde husprästen herr Peder predikotjänst i Frösö kyrka 12 mars och förklarade Deuter. 4:1-11 »enfaldigt och vackert». Utn. till komm. i Undersåker 1692 afled han redan 26 juni 1695 och begrofs 7 juli på östra sidan om kyrkdörren på kyrkogården. Var 37 år gammal och hade fört ett berömligt lefverne (Kb).

G. m. *Annika Wargh*, dotter till lektor P. Wargh i Hsand, klagade vid biskopsvisitationen 3 mars 1704, att hon under sitt nådår intet fått af församlingen, hvilken af biskopen förmantes att efter råd och ämne sammanskjuta till hennes

understödjande i sin fattigdom (Kb); d. i Brunflo 1715, begr. 24/7, 44 år g., »kallad, i behaglig tid från denna världen».

Son: *Petrus*, f. 19/6 1694.

12. **Olaus Johannis Bremming** (1697-1711), f. 1641, son till khde Jöns Niurenus i Njurunda, antog tillnamnet efter Bremön; stud. vid Upsala univ. i febr. 1666, var ss. kaplan i Njurunda 1670 bosatt i Å, 1679 i Stångom å egna hemman. Fick transport till Åsele som komminister 1692, men då han ej kunde förmå sin hustru att flytta ditupp, återvände han till Njurunda följ. år i hopp om att återfå sin förra tjänst som hjälppräst. Härutinnan missräknade han sig och lefde på sitt jordbruk därst., till dess han efter klagomål hos K. Mjt i aug. 1695 af konsist. utnämndes till komm. i Undersåker och här tilltr. 1697. Säges ha fört ett berömligt lefverne och afled 7 juli 1711, 70 år 2 mån. 19 dag. gammal samt begrofs i koret 24 okt. (Kb).

G. 1672 m. *Helena Marcidotter*, f. 1642 i Öregrund, dotter af skolmäst. därst. Marcus Israelis Nohrman, sist khde i Gnarp, och Maria Carlsdotter; d. 30/6 1715 i Bergom, Offerdal.

Af fyra barn: *Marcus*, döpt 19/12 1675 i Njurunda, fil. mag. 1707, utn. lektor i Hsand, sekreterare hos riksrådet grefve Arvid Horn, d. 1730; *Jöns*, khde i Ljustorp n. 14, *Anna*, g. m. faderns efterträdare komm. härst. P. Sundin.

13. **Petrus Sundin** (1712-13), f. 1684, son till khden i Arnäs Ol. Sundin, stud. vid Upsala univ. 2 okt. 1703, adj. i Tuna och nådårspred. därst. efter prosten P. Kiörnings död 1709. Tilltr. som komm. i Undersåker 1712 och afled redan 1713, 3 mån. efter hitkomsten i en ålder af endast 27 år 9 mån. samt begrofs 31 maj midt uti kyrkogången.

G. 1712 m. företrädarens dotter *Anna Bremming*, omgift m. komm. i Njurunda Hans Damin.

14. **Johan Agerberg** (1714-40), f. på 1670-talet i Åkre, Brunflo s:n, son till länsman Eric Jönsson, en driftig jordbrukare, som på sitt hemman höll 40 nötkreatur. Stud. i Upsala 8 mars 1694, adj. i Sveg, sedermera i Ragunda; utn. till hörare i Umeå skola 1710; tillträdde komministaturen i Undersåker 1714; var i febr. 1719 illa sjuk samtidigt som pastor Hammarberg låg för döden. Bodde 1730 på kronobostället i Nyland och afled 23 dec. 1740.

G. m. *Catharina Björkman*, löjtnantsdotter, d. 21/2 1743, 69 år g., barnlös.

15. **Olof And. Westberg** (1742-50), f. 1694 i Västbyn, Helgums s:n, af bondeföräldrar. Stud. i Upsala 30 sept. 1718. Efter en svag prästex. prästv. apr. 1722 till adj. i Oviken; sockenpräst i Boteå 1727. Pastor i

Torsåker mag. Jöns Eurenus inberättar för konsist. 28 nov. 1730, huru-
som hans brorsdotter hustru Hedvig Eurenia skall förutan ofta tillförne
nu under d. 26:te af sin man hr Olof Westberg vara slagen både brun och
blå öfver alla ledamöter, så att hon nu hos pastorn är sängliggande, fruk-
tandes därhos så mycket mera att begifva sig till mannen, som han ofta
hotat att omsider dräpa henne. Hon begär ransakning för att kunna all-
deles skiljas till bo och hemvist, helst som hon eljest för hans ovänskaps
skull med andra aldrig får gå till Herrans nattvard m. m. Ärendet upp-
sköts, men pastor Eurenus anmodades att tillsvidare härbergera och
sköta henne. (Hdpr. 2/12 1730.) Westberg förordnades 1733 till v. komm.
i Ramsele-Helgum under därvarande komm. Jonas Stadenii suspension.
Denne klagade öfver den oförrätt, som adj. Westberg tillfogat honom i
afseende på lörens uppbärande. De inkallades för domkapitlet, som 2 okt.
1734 dömde dem att halfvera lören. Vid samma tillfälle föredrogs en
skrifvelse från landbonden på Helgums prästbord Gustaf Gode med anmä-
lan om Westbergs »bränvinsfel och bräckligheter samt fåfänga och alldeles
intet uppbyggliga afvundspredikningar», hvilka alla lästes innantill, ett
bevis för att han ej gjorde någon flit uti sitt ämbete. W. begärde kom-
munikation af skrifvelsen för att kunna fria sig från så grofva beskyll-
ningar. (Hdpr. 2/10 1734.) Åtskilligt tyder på, att han vid denna tid ej
var fullt normal. Han utn. till komm. i Undersåker 4 nov. 1741, tilltr.
1 maj 1742 och afled af lungshot 10 juni 1750 samt begrofs 17 i s. m. (enl.
Kb.; i *Tidemans* dagbok uppges dödsdagen varit 4 juni).

G. m. *Hedvig Eurenia*, dotter till prosten P. Eurenus i Oviken, d. i Helgum,
begr. 10/8 1766, 74 år g.

Son: *Petrus*, f. 2/7 1736, antog namnet *West-Eurén* och blef sist khde i *Rå-
neå* n. 12.

16. Mag. **Salomon Åman** (1752-56), son till khden härst.
Nils Åmann n. 15; prästv. 1747 till adj. i Undersåker hos sin styffader
khde J. Sellin, utn. till komm. härst. 18 dec. 1751, tilltr. 1752; sist khde i
Selånger n. 14.

17. **Jonas Sellgren** (1757-70), utn. till komm. i Undersåker
13 sept. 1757, tillika pastor lapponum. Hans förtjänstfulla verksamhet
som sådan gaf konsist. orsak att i skrifvelse till Lappmarksdirektionen
1769 »nu som tillförene förklara sitt nöje öfver komm. Sellgrens oför-
trutna bemödande vid lapparnes undervisning i Hammerdal, Ovik, Unders-
åker, Åre, Kall och Offerdals fjällen». Befullm. komm. i Torp-Borgsjö
23 maj 1770, se *Torp*.

18. **Erik Ljungberg** (1770-81), f. 26 okt. 1730, bondson fr. Bjertrå, enl. annan uppgift från Lungvik i Vibyggerå. Gymn. i Hsand. 1750, stud. i Upsala 1 okt. 1754; prästsv. i Hsand 19 dec. 1762, kallad till adj. åt khde J. Sellin i Undersåker, utn. till ordin. komm. härst. 19 okt. 1770; förordnades 13 febr. 1771 till pastor lapponum efter Sellgren och åtnjöt i ersättning härför 6 t:r och 36 dlr. Afled 8 febr. 1781 i Hsand under då pågående prästmöte. »Han hade ådagalagt hedrande omsorg uti ett förfallet kapellansbords upphjälpande hvaraf han dock genom tidigt dödsfall för sin nedlagda kostnad föga afkastning kommit att njuta.»

G. 1) 14/11 1770 i Rödö prästgård m. *Christina Åman*, dotter till khden i Undersåker N. Åmann, d. 18/8 1775 i barnsäng;

2) 1776 i Berg m. *Brita Christina Hofverberg*, dotter till khden i Berg N. Hofverberg, d. 10/7 1807 i Hackås, 78½ år g., barnlös.

Barn i förra giftet: *Nils Jonas*, f. 6/4 1772, stud. 1790, svagsint, försvann i jan. 1811 och återfanns i juli död i skogen nära Krokombro, Rödön, begravd 17/11 1811 i Rödön; *Magdalena*, f. 25/2 1774, g. 14/4 1796 i Hackås m. regem. pastor Erik Magn. Högström, d. 30/5 1822 i Dvärsätt; *Eric* och *Christina*, tvill., ff. 31/7 1775, den förre d. 26/4 1776, den senare d. 22/3 s. å.

19. **Bengt Engmark** (utn. 1781), f. 1747, bondson från Eggen i Mörsil, gymn. i Hsand 1763, stud. i Upsala 23 febr. 1767, prästsv. 22 maj 1771 på kallelse af komm. S. Nordin i Offerdal-Alsen, nådårspred. i Brunflo 1774, i Offerdal nov. 1776, högmässopred. i Hsand hösten 1779; efter öfverklagadt val utn. till komm. i Undersåker i slutet af år 1781, begärde att innan nådårets utgång få begifva sig hit, men afled af lungshot i Hsand redan 1 febr. 1782, 34½ år g. Han ägde godt hufvud och goda ämbetsgåfvor.

20. **Anders Borgström** (1783-91), f. 22 nov. 1746, bondson från Handog i Lits s:n, intogs i Frösö skola 1755, i gymn. i Hsand 1763, stud. i Upsala 29 mars 1768, prästsv. i Hsand 17 dec. 1775 på kallelse af komm. A. Sellin i Hammerdal-Ström; komm. i Undersåkers pastorat 31 juli 1782, tilltr. 1783. Afled 1 juni 1791. Hans grafsten står på Undersåkers gamla kyrkogård.

G. m. *Margareta Christina Sellin*, f. 10/6 1758, dotter till khde Anders Sellin i Ramsele, lefde ännu 1807.

Barn: *Anna Margareta*, f. 29/10 1779 i Ström, ogift, d. 17/7 1838 i Lögde, Nordmaling; *Catharina Elisabeth*, f. 13/3 1782, g. 28/8 1807 i Sidensjö m. kronolänsmän Nils Uneson i Nordmaling, d. där 3/9 1870; *Anders*, f. 27/9 1784 i Undersåker, khde i Sveg, sist i Nätra; *Johanna*, f. 22/1 1787; *Jonas*, f. 25/5 1789 i Ramsele prästg., kommiss. landtmät. 1815, landtmäteridirektörs titel 1835, d. 1837; *Maria Christina*, f. 29/9 1790.

21. **Lars Erik Festin s:r** (1794-1828), f. 4 juli 1749, son till komm. Petrus Festin i Sunne-Hallen. Gymn. i Hsand 1768, stud. i Upsala 10 apr. 1772; prästv. i Hsand 17 dec. 1775 på kallelse af komm. Chr. Högborg i Oviken-Hackås, nådårspred. efter honom 1780, dito vid Frösö sacellani 1782, åter adj. i Oviken 1785, komm. adj. i Brunflo 1787; komm. i Undersåker 14 mars 1792, tilltr. 1794; v. pastors namn, heder och värdighet 23 apr. 1817. Han hade under sin Upsalalid ifrigt studerat medicin och botanik under Rosén v. Rosenstein och Linné och ägde i dessa ämnen beaktansvärda kunskaper. Under de sista 10 åren af sin lefnad var han blind, men fortsatte att studera sitt herbarium medels känseln. Afled 16 apr. 1828.

G. m. *Catharina Christina Richman*, f. 5/3 1753, dotter till kaptenen Henrik Vilhelm Richman, d. 27/4 1832 enl. grafstenen öfver makarna på Undersåkers gamla kyrkogård.

Barn: *Lovisa Margareta*, f. 21/7 1782 i Hackås, g. 11/7 1816 m. handl. Sven Kindlund; *Lars Erik*, f. 27/10 1787, faderns efterträdare som komm. härst., sist komm. i Oviken; *Magnus Bernhard*, f. 22/4 1700, komm. i Sunne-Hallen.

22. **Lars Erik Festin j:r** (1830-39), se komm. i *Oviken-Hackås*.

23. **Jöns Gerdlund** (1841-80), f. 28 maj 1791 i Undersåker, son till bonden Abraham Nilsson i Hjerpen och Brita Nilsdotter. Stud. i Upsala 1 nov. 1811, informator hos ryttmästaren Lind af Hageby 1813, reste hem 1814; prästv. i Hsand 24 nov. 1816 till adj. åt khden Pehr Gerdlund i Lit, t. f. pastor därst. 25 aug. 1824-1 maj 26, past. adj. i Undersåker 1826, t. f. past. här 27 febr. 1833-1 maj 35, åter past.adj. härst. Utn. till ordin. komm. i Undersåker okt. 1840, tilltr. 1841. Efter att i 54 år verkat här i denna svårskötta församlings tjänst afled han 13 juni 1880 på Nylands komministerboställe nära 89 år gammal. I minnesorden öfver honom vid prästmötet 1883 erinrar konsist.not. Mathiesen om, att tjänstgöringen som ensam komm. och pastor lapponum i Undersåker ej var någon lätt sak, de barska fjällvindarne göra ej den långa enformiga färden efter Kallsjön så inbjudande. Nog fick han slita ondt, men så var han ock seg och oförfärad. »Han var en mycket barsk man och ansåg järnspiran nödvändig vid allt regemente, äfven sådant där endast Christi kärlek bör tvinga, och tillhörde för öfrigt i många afseenden en förgången tid.» Fri-språkig kunde han äfven vara från predikstolen. Bland åhörarne hade han vid ett tillfälle en gammal giktbruten bonde Israel, som under predikan så hårdt ansattes af sina krämpor, att han nödgades aflägsna sig ur kyrkan. Just som han kommit midt i gången, ljöd det från predikstolen: »Israel, Israel, det är din ondkas skull, att du så plågad varder». Israel hajade

till och linkade ut, under det att församlingen hade lite svårt för att hålla andakten (Jämten 1925). Gerdlund dekorerades 1839 med den mindre medaljen i guld »För medborgerlig förtjenst», som ett erkännande för det utmärkt berömvärda sätt, hvarpå han i flere år förestått den kräfvande befattningen som ordförande i Undersåkers sockensällskap.

G. m. *Sofia Köhler*. Inga efterlevande barn.

KOMMINISTRAR I ÅRE.

1. **Bengt Bergman** (1883-91), f. 1 nov. 1844 i Värmskog, Värml. Efter aflagd maturitetsex. tjänstgjorde han som predikobitråde i några församlingar, sist i lappmarken. Erhöll gen. nådigt bref 7 jan. 1878 dispens från examen inför teologisk fakultet, aflade prästex. i Hsand 9 febr. och prästsv. 10 febr. 1878 till tjänstgöring och med befodringsrätt inom stiftets lappmarksförsamlingar samt förordnades till past.adj. i Åsele, t. f. past. därst. 27 febr. s. å. Åtnjöt tjänstledighet på grund af sjukdom från 26 maj 1880, men biträdde khdarna i Tuna och Nordingrå; befullm. komm. i Åre 20 juni 1881, tilltr. 1883. Efter att en längre tid varit tjänstledig för sjukdom, anmälde han, att han från 1 juni 1890 ämnade återinträda i sin tjänst. Afled redan 15 maj 1892 i Åre, en mycket from och bra präst. Ogift.

2. **Nils Gustaf Beskow** (1894-99), utn. komm. i Åre 7 jan. 1893, tilltr. 1 maj 1894, anhöll om afsked från denna befattning från 1 aug. 1899. Sist khde i *Resele* n. 21.

3. **Sven August Stenqvist** (1900-21), f. 30 okt. 1868 i Öttum, Skara stift, föräldrar: hemmansägaren Johan Svensson och Stina Johansdotter. Stud. i Upsala ht. 1890, efter aflagda teologiska examina prästsv. 3 juni 1898; utn. komm. i Åre 8 jan. 1900, tilltr. 1 aug. s. å. Diakonistyrelsens stiftsombud 1913; utn. till khde i Alsen 1921.

G. 26/6 1900 m. *Anna Judit Linnéa Sahlberg*, f. 19/2 1877 i Upsala, dotter till handl. Anders Sahlberg och Sofia Eklund.

Barn: *Greta Sofia*, f. 12/12 1901 i Åre.

KOMMINISTRAR I KALL.

1. **Gunnar Frans Leonard Knut Lilliesköld** (1883-92), utn. komm. i Kall. 15 aug. 1881, tilltr. 1 maj 1883, tillika »pastor lappo-

num». På hans ansökan medgaf K. Maj:t 30 dec. 1884 att för bättre tillgodoseende af Undersåkerslapparnas behof af själavård en gudstjänst skulle hållas vid Enafors eller Storliens järnvägsstationer i stället för de föreskrifna 3 årliga gudstjänsterna i Vallbo lappkapell, hvilka skulle inkränkas till 2 om året. Sist khde i *Sveg* n. 31.

2. **Anton Ådén** (1892-1909), sist khde i *Sorsele* n. 6.

3. **Per Johan Winblad** (1910-27), f. 21 juni 1867 i Örsås, Göteborgs stift; föräldrar: handlanden Salomon Winblad och Anna Kristina Johansson. Efter studier vid Fjellstedtska skolan stud. i Upsala ht. 1892 och efter där aflagda examina prästvigd i domkyrkan 28 maj 1898, vice past. i Häggdånger 1 maj 1903, past. adj. i Sundsvall och predikant vid arbetsinrättningen 1 juni 1905-30 juni 1909, pastor lapponum i Undersåker sedan 1 juli 1909, utn. komm. i Kall 8 febr. 1910, tilltr. s. å. Afled 7 febr. 1927.

G. 30/7 1900 m. *Ellen Elisabet Berglund*, f. 25/2 1876, dotter till handl. i Borlänge Daniel Berglund och Anna Elisabet Lyrberg.

Döttrar: *Rut Gurly Margareta (Greta)*, f. i Häggdånger 22/3 1904; *Gunvor*.

KOMMINISTER I MÖRSIL.

Erik Ögren (1904-14), f. i Säbrå 26 nov. 1865, föräldrar: handl. Erik Ögren och Sigrid Katarina Hwass. Efter studier i Hsand stud. i Upsala ht. 1888, aflade de teologiska examina därst. 1891-95 och prästv. 29 dec. 1895 i Hsand, past. adj. i Näs 15 jan. 1896, pastoratsadj. i Lycksele 27 dec. 1900, tilltr. genast; utn. komm. i Mörsil 5 mars 1904, senare utn. till khde i Hallen 9 dec. 1911 med tilltr. 1914, därefter khde i Stöde från 1923.

G. 15/5 1901 m. *Maria Konkordia Sundberg*, f. i Gryt, Linköp. stift 15/10 1872, dotter till fyrmästaren i Lungö Per Olof Sundberg och Adolfina Holm.

Son: *Olof Wilhelm*, f. i Lycksele 29/6 1902.